

- 1 **Nederland** vuurwerkverbod massaal genegeerd: opnieuw zo'n tien miljoen euro schade
- 2 **Soedan** premier Abdalla Hamdok treedt (voor tweede keer) af
- 3 **Nederland** supermarktketen Jumbo gaat samenwerken met Duitse flitsbezorger Gorillas
- 4 **China** miljoenenstad Yuzhou in lockdown na nieuwe coronabesmettingen
- 5 **Nederland** complotleuzen roepende man met fakkel aangehouden bij woning minister Sigrid Kaag (D66)
- 6 **Filippijnen** nieuwe wet verbiedt huwelijk van kinderen onder de achttien jaar
- 7 **Polen** Jaroslaw Kaczynski, leider regeringspartij PiS, erkent gebruik spionagesoftware Pegasus tegen oppositieleden
- 8 **Nederland** lawaaiprotest bij Sterrebos wegens voorgenomen kap voor uitbreiding VDL Nedcar
- 9 **België** in Brussel loopt protestmars tegen coronabeleid uit op rellen
- 10 **Nederland** koning Willem-Alexander installeert leden kabinet-Rutte IV
- 11 **Nederland** Twitteraccounts Willem Engel opgeschort na delen adresgegevens minister Sigrid Kaag
- 12 **België** uit Nederlandse gevangenis ontsnapte Belgische gedetineerde in Brecht doodgeschoten
- 13 **Duitsland** oud-kolonel Anwar Raslan krijgt levenslang wegens martelen en doden gevangenen tijdens Syrische burgeroorlog
- 14 **België** 23-jarige Fransman duwt in Brussel een wachtende vrouw voor binnenrijdende metro, die net op tijd kan stoppen
- 15 **Tonga** eilandengroep getroffen door tsunami na uitbarsting ondergrondse vulkaan
- 16 **VS** gijzeling synagoge in Colleyville, Texas eindigt met dood dader
- 17 **Nederland** 34-jarige oppas opgepakt nadat 4-jarige Dean dood is aangetroffen in Zeeland
- 18 **Nederland** vaccineren 5- tot 12-jarigen tegen corona gaat van start
- 19 **Nederland** culturele sector protesteert tegen handhaven coronamaatregelen
- 20 **Nederland** *BOOS* bericht online over grensoverschrijdend gedrag bij *The Voice of Holland*
- 21 **Nederland** vervuiling rond Tata Steel in IJmuiden veel groter dan bedrijf zelf berekende
- 22 **Peru** grote schoonmaakoperatie na olieramp voor de kust door losgeschoten leiding
- 23 **België** in Brussel beëindigt politie met waterkanonnen demonstratie tegen coronabeleid
- 24 **Duitsland** dode bij schietpartij op universiteit van Heidelberg; 18-jarige dader pleegt zelfmoord
- 25 **Nederland** kabinet kondigt versoepelingen aan ondanks vele coronabesmettingen: horeca en cultuursector mogen onder voorwaarden weer open
- 26 **Griekenland** excuses premier Kyriakos Mitsotakis voor chaos door sneeuwstormen
- 27 **Nederland** Amsterdam verbiedt per direct opening nieuwe 'dark stores' van flitsbezorgers
- 28 **Nederland** Jos B. in hoger beroep veroordeeld tot 16 jaar cel voor moord op Nicky Verstappen in 1998
- 29 **Canada** 'vrijheidskonvooi' truckers omsingelt parlement in Ottawa uit protest tegen coronamaatregelen
- 30 **Portugal** regerende socialistische SP van premier António Costa wint verkiezingen
- 31 **Nederland** Oosterscheldedam en twee andere stormvloedkeringen dicht vanwege storm *Corrie*

Protesten hard neergeslagen

Hoge brandstofprijzen voeden onvrede Kazachen

KAZACHSTAN Plotseling werd het onrustig in het meestal zo kalme Kazachstan. Op 2 januari braken in de voormalige Sovjetrepubliek protesten uit nadat de brandstofprijzen in korte tijd waren verdubbeld. President Kassim-Zjomart Tokajev moest Russische hulp inroepen om de rust te herstellen.

De onlusten begonnen in het westen en breidden zich snel uit, onder andere naar de grootste stad van het land, Almaty. Boze burgers staken er overheidsgebouwen in brand (*boven*) en bezetten het vliegveld. President Tokajev probeerde de protesten met harde hand te onderdrukken. Het leidde tot bloedige confrontaties tussen demonstranten en veiligheidstroepen (*rechts*), waarbij zeker tweehonderd doden vielen. Omdat de onrust aanhield, besloot Tokajev de verhoging van de brandstofprijzen gedeeltelijk terug te draaien en ontsloeg hij op 4 januari zijn regering. Het hielp niet. De volksofstand ging inmiddels over meer dan alleen brandstofprijzen. Ook de torenhoge inflatie

voedde de woede. Bovendien bestond er grote onvrede over de weinig democratische wijze waarop het land werd bestuurd. Na de val van de Sovjet-Unie had Noersoeltan Nazarbajev Kazachstan dertig jaar lang als een autocraat geleid. Nazarbajev was weliswaar in 2019 afgetreden, maar bleef achter de schermen invloedrijk via zijn vertrouweling en opvolger Tokajev.

VREDESMACHT

Omdat hij er niet in slaagde de demonstraties de kop in te drukken, riep Tokajev de steun in van de Russische president Vladimir Poetin. Die stuurde een 'vredeSMacht' van meer dan tweeduizend man. Na enkele dagen was de orde hersteld en vanaf

13 januari verlieten de buitenlandse troepen Kazachstan weer. De ongeregelde heden betekenden wel het einde van Nazarbajevs politieke invloed. Tokajev brak met zijn voorganger en ontsloeg hem als voorzitter van de nationale veiligheidsraad. Maar met zijn harde ingrijpen had Tokajev laten zien dat de Kazachen van hem geen politieke vrijheden hoefden te verwachten. Poetin lachte ondertussen in zijn vuistje: hij leek zijn greep op buurland Kazachstan te hebben versterkt. ■

Man krijgt varkenshart

Operatie geslaagd, patiënt overleden

VS Was het dé oplossing voor het tekort aan donorharten? Op 6 januari kreeg David Bennett het hart van een varken (*onder*). De operatie in Baltimore verliep naar wens. Toch had de 57-jarige Amerikaan niet lang plezier van zijn nieuwe hart.

Bennett leed aan een levensbedreigende hartkwaal en had niet lang meer te leven. Hij stemde daarom in met een experiment: hij zou als eerste mens het hart van een genetisch gemodificeerd varken geïmplantieerd krijgen. Het DNA van het donovarken was aangepast om de kans op afstoting zo klein mogelijk te maken. Varkens hebben een hart dat qua omvang sterk op dat van de mens lijkt. Bovendien kregen mensen al jaren met succes kleppen van varkensharten.

De zeven uur durende operatie in het University of Maryland Medical Center

verliep voorspoedig. Ook kwam Bennett de eerste dagen na de transplantatie goed door en ging het hart steeds beter functioneren. Maar na zo'n zestig dagen liep het alsnog mis. De patiënt overleed, naar later bleek door het porcine cytomegalovirus, dat zich in het hart had genesteld. Toch overheerste bij de artsen tevredenheid over deze medische primeur. Volgens sommige medici kon het schrijnende gebrek aan donororganen voortaan wellicht met varkensharten worden ondervangen. Daartegen bestonden echter ethische bezwaren:

mochten dieren genetisch worden gemanipuleerd om de mens te dienen? Hoe zat het met het dierenwelzijn? En werden varkens op die manier niet gereduceerd tot orgaanleveranciers?

DONORWET

Mede daarom werd geopperd om vooral werk te maken van kunstorganen en het beter screenen van donororganen. Bovendien was in steeds meer landen een donorwet van toepassing, waardoor iedereen die daar geen bezwaar tegen had gemaakt orgaandonor was. Ook bood stamceltherapie voor aangetaste organen steeds meer soelaas. Wellicht waren varkensharten in de toekomst dan ook helemaal niet nodig. ■

Rutte IV beëdigd

Ambitieuus regeerakkoord botst op personeelstekorten

NEDERLAND Een nieuw elan, een andere bestuurscultuur en het herstellen van het vertrouwen in de politiek. Dat was de ambitie waarmee het kabinet-Rutte IV op 10 januari van start ging. Maar de beëdiging en de traditionele bordesfoto maakten al meteen duidelijk dat de coalitie van VVD, D66, CDA en CU om te beginnen te dealen had met de coronacrisis.

Het kabinet telde een aantal primeurs. Zo waren de twintig ministersposten gelijk verdeeld tussen mannen en vrouwen. Bovendien kreeg Nederland voor het eerst een vrouw als minister van Financiën. Die post ging naar D66-leider Sigrid Kaag. Zij nam dat departement over van CDA-leider Wopke Hoekstra, die naar Buitenlandse Zaken

ging. Ook voor andere ministeries werd het blijkbaar niet per se noodzakelijk geacht dat de minister specifieke vakkennis bezat. Zo werd Dilan Yesilgöz-Zegerius minister van Justitie en Veiligheid, terwijl de VVD-politica geen juriste was. Kajsa Ollongren (D66) ging van Binnenlandse Zaken naar Defensie en gaf toe dat ze zich

nog stevig moest inwerken. Carola Schouten (CU) wisselde eveneens van departement: zij verruilde Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen.

Opvallende nieuwkomers waren Robbert Dijkgraaf en Ernst Kuipers. De D66'ers werden respectievelijk minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Zij konden wel terugvallen op specifieke vakkennis, maar ontbeerden dan weer politieke ervaring.

Onder leiding van minister-president Mark Rutte (VVD) moesten deze ministers proberen de ambitieuze plannen uit het regeerakkoord waar te maken. Er was nogal wat werk aan de winkel: onder meer de krapte op de arbeids- en de woningmarkt, de falende Belastingdienst, de toenemende kloof tussen arm en rijk en de klimaat- en stikstofproblematiek dienden dringend te worden aangepakt. Tegelijkertijd was herstel van het vertrouwen van de burger in de overheid hard nodig. Voor dit alles had het kabinet miljarden uitgetrokken, wat dankzij de zeer lage

rente relatief goedkoop was. Dat de staatsschuld daarmee tot grote hoogte steeg en de Europese normen overschreed, leek geen probleem. Ook het optuigen van diverse moeilijk controleerbare, ongedefinieerde fondsen om de plannen te verwezenlijken, deed menig wenkbrauw fronsen.

POSITIEF

Problematisch was dat veel van de voornemens door een tekort aan bouwvakkers, docenten en zorgpersoneel weleens lastig te realiseren zouden kunnen zijn.

Bovendien zat Nederland, net als de rest van de wereld, nog midden in een coronapandemie, met alle restricties van dien. Dat was bij de beëdiging goed zichtbaar. De bewindslieden bleven op gepaste afstand van koning Willem-Alexander en van elkaar. Ook bij de bordesfoto moesten de ministers op anderhalve meter van elkaar en het staatshoofd blijven (*links*). Bovendien ontbrak Kaag. Zij zat thuis in quarantaine na een positieve coronatest. En dus werd zij digitaal beëdigd en nam zij via een beeldscherm de taken van haar voorganger Hoekstra over (*rechts*). ■

Beschamende subsidietombola

Groningse gaskraan toch verder opengedraaid

NEDERLAND Mensonterend. De wijze waarop op 10 januari in Groningen een compensatiesubsidie kon worden aangevraagd, zorgde voor gênante taferelen. De gedupeerde Groningers voelden zich voor de zoveelste keer letterlijk en figuurlijk in de kou gezet.

De gaswinning in Groningen had de schatkist miljarden opgeleverd, maar de provincie zelf kreeg af te rekenen met een toenemend aantal aardbevingen. Daarom was inmiddels besloten de gaskraan uiterlijk in 2024 dicht te draaien. Ondertussen verliep de afhandeling van de schadedossiers uiterst moeizaam. Door de ontstane onzekerheid hadden veel bewoners het noodzakelijke onderhoud aan hun woning uitgesteld. Om daaraan tegemoet te komen had het kabinet-

Rutte III besloten tot een subsidie per huishouden van 10.000 euro. Er was echter één probleem: terwijl er meer dan vijftigduizend gegadigden waren, was er slechts 300 miljoen euro beschikbaar gesteld.

VERTRAGING

En dus was het devies: 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt'. Daardoor stonden al in de vroege ochtend van 10 januari tienduizenden mensen urenlang in een wachtrij. Soms letterlijk, zoals in Winsum (*onder*), maar meestal digitaal. Aan het eind van de dag was de subsidiepot leeg en hadden ruim twintigduizend huishoudens het nakijken. Vier dagen later stelde het kersverse kabinet-Rutte IV alsnog 250 miljoen euro extra beschikbaar voor degenen die buiten de boot waren gevallen.

Het vertrouwen van de Groningers in de overheid was daarvóór al grotendeels verschrompeld. Dat kwam mede doordat het demissionaire kabinet-Rutte III begin januari had laten weten de Groningse gaskraan toch weer wat verder open te zetten. Dat ging in tegen gedane beloften, maar het kabinet zat met het probleem dat contracten met Duitsland moesten worden nageleefd én dat de bouw van een stikstoffabriek (dat buitenlands gas moest transformeren naar voor de Nederlandse consument bruikbaar gas) voortdurend vertraging opliep. Vervolgens zorgden de oorlog in Oekraïne en de stijgende energieprijzen voor nieuwe 'noodsituaties', waardoor de definitieve sluiting van de Groningse gaskraan toch telkens weer ter discussie werd gesteld – tot grote woede van Groningers. ■

Onderzeese vulkaan barst uit

Eilandenstaat Tonga zwaar getroffen door tsunami

TONGA Een wolk van as, modder en giftig gas reikte wel 57 kilometer hoog (*boven*). Op 15 januari barstte een onderzeese vulkaan bij Tonga uit. De gevolgen waren tienduizend kilometer verderop merkbaar.

De vulkaan bij de eilanden Hunga Tonga en Hunga Ha'apai was al een tijdje onrustig, maar de uitbarsting kwam toch nog onverwacht. Tientallen nabijgelegen eilanden werden bedolven onder een aslaag (*rechtsonder*). Daardoor was onder meer het vliegveld op het hoofdeiland Tongatapu tijdelijk onbereikbaar. Op Mango en Fonoifua stond vrijwel geen huis meer overeind. Toch bleef het aantal doden beperkt tot drie. De meeste bewoners, onder wie koning Tupou VI, waren er op tijd in geslaagd naar hoger gelegen delen te vluchten.

CORONA

De uitbarsting zorgde voor een tsunami die niet alleen in het naburige Nieuw-Zeeland voor hoge golven zorgde, maar tot in Californië en Japan voelbaar was. Vooral in Peru waren de gevolgen groot. Daar verdronken twee vrouwen

door de onverwachte vloedgolf. Bovendien zorgde de enorme deining ervoor dat de leiding van een tanker losschoot, net nadat was begonnen met het overpompen van ruwe olie naar de raffinaderij van Repol. Zo'n twee miljoen liter van de smurrie kwam in zee terecht en een deel daarvan besmeurde het strand bij de plaats Ancón (zie p. 6). Overigens was het niet helemaal zeker

of de milieuramp wel te wijten was aan de tsunami: Repol zou de regels hebben veronachtzaamd en de hoge golven dankbaar hebben aangegrepen als excuus.

Onder meer Nieuw-Zeeland en Australië waren Tonga inmiddels te hulp geschoten. Dat had voor het uit zo'n 170 eilanden bestaande en geïsoleerd liggende koninkrijkje echter een vervelend gevolg: begin februari werd er voor het eerst sinds het begin van de pandemie corona vastgesteld, waarna een lockdown werd afgekondigd. ■

Rammelend onderzoek

Vermoedelijke verrader vermoedelijk ten onrechte beschuldigd

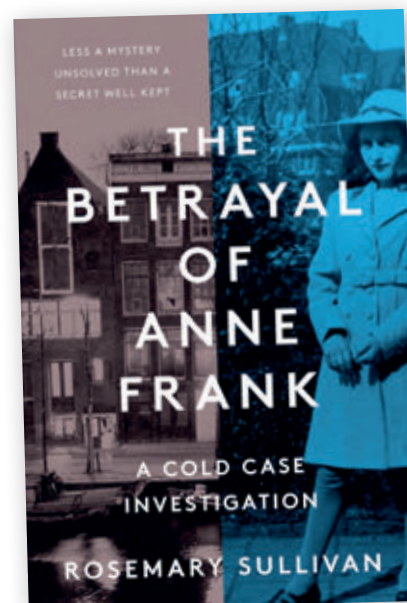
NEDERLAND Ze waren erg stellig; tē stellig bleek achteraf. Op 17 januari onthulden de leden van een internationaal onderzoeksteam met '85 procent zekerheid' wie in 1944 Anne Frank en de andere bewoners van het Achterhuis in Amsterdam had verraden: notaris Arnold van den Bergh. De bewering bleek gebaseerd op drijfzand.

Het leek zo'n goed idee. Een zogeheten coldcaseteam zou met behulp van de modernste opsporingstechnieken, big data en kunstmatige intelligentie opnieuw kijken naar de misdaad die sinds de oorlog onopgelost was gebleven: wie verklikte de Joodse onderduikers in het Achterhuis? Om daar een antwoord op te geven werd een multidisciplinair team geformeerd, bestaande uit datawetenschappers, psychologen, profielexperts, criminologen en opsporingsexperts van de FBI. Na jaren onderzoek verscheen *Het verraad van Anne Frank*. Het door Rosemary Sullivan geschreven verslag werd in niet minder dan 23 talen uitgegeven. De naam 'Anne Frank' stond garant voor wereldwijde aandacht. In het boek stond te lezen dat hoogstwaarschijnlijk Van den Bergh het adres, Prinsengracht 263 ([links](#)), aan de Duitse bezetters had doorgespeeld om zichzelf en zijn gezin te redden. Hij zou als lid van de Joodse Raad inzage hebben gehad in lijsten met adressen van onderduikers.

VERNIETIGEND

Maar al snel barstte de kritiek in alle hevigheid los, met name op het onoordeelkundige bronnengebruik en de ondeugdelijke argumentatie. Dat leidde ertoe dat de Nederlandse uitgever, Ambo|Anthos, al snel besloot geen herdruk uit te brengen. Half maart verscheen vervolgens een vernietigend rapport waarin zes historici gehakt maakten van het onderzoek: Van den Bergh had helemaal niet de beschikking over adresgegevens van onderduikers en zat bovendien ten tijde van het verraad zelf ondergedoken!

Ambo|Anthos haalde daarop alle exemplaren van *Het verraad van Anne Frank* uit de handel. Overigens bleef de Engelse versie wel gewoon te koop. ■

'Kapsalon Theater'

Ludiek protest cultuursector tegen verlenging lockdown

NEDERLAND Als kappers wel open mogen, vormen wij theaters om tot kapsalons. Dat was de gedachte achter de protestactie waartoe Diederik Ebbinghe en Sanne Wallis de Vries het initiatief namen. Op 19 januari veranderden musea, theaters en concertzalen in kap-, massage- of schoonheidssalons. Op veel plaatsen werd het oogluikend toegestaan.

Vanwege de weer oplopende besmettingscijfers besloot het kabinet half januari om geplande versoepelingen deels uit te stellen. Winkels, kappers en sportscholen mochten wel weer klanten ontvangen, maar horeca, theaters, musea, bioscopen en concertzalen moesten de deuren nog zeker tien dagen langer gesloten houden. Dat wekte verbazing en woede: waarom werd winkelen op afspraak wel toegestaan, maar dineren met

reserveren niet? Waarom mochten yogalessen wel doorgaan, maar bleven museabezoeken taboe?

AFGEBLAZEN

Het was volgens de cultuursector niet uit te leggen en daarom werd in vrijwel het hele land tot actie overgegaan. In het Muziekgebouw in Eindhoven werden bezoekers geknipt terwijl onder-tussen muziek werd gemaakt (*boven*), in het Kröller-Müller Museum in

Otterlo werden tussen de beelden yogalessen gegeven en in Haarlem traden onder meer Brigitte Kaandorp en Hadewych Minis op tussen de kappers.

Alles gebeurde met strikte naleving van de coronaregels: afstand houden, mondkapje dragen en QR-code controleren. Desondanks traden onder meer in Nijmegen, Enschede, Rotterdam en Utrecht burgemeesters handelend op en werden waarschuwingen uitgedeeld en boetes in het vooruitzicht gesteld, waarna de acties werden afgeblazen. Ruim een week later werden alsnog versoepelingen afgekondigd die ook voor de cultuursector golden. ■

The Voice onder vuur

Tim Hofman onthult seksuele intimidatie bij talentenjacht

NEDERLAND Een duistere kant van *The Voice of Holland* was lang buiten beeld gebleven. Op 20 januari onthulde het onlineprogramma *BOOS* misstanden bij de muzikale talentenjacht. Mannelijke medewerkers hadden volgens *BOOS*-presentator Tim Hofman hun machtspositie misbruikt en deelnemers seksueel lastiggevallen.

Al op 15 januari had RTL laten weten *The Voice* voorlopig niet meer uit te zenden. De reden: RTL had van de makers van *BOOS* aantijgingen ontvangen over seksueel grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik rondom het tv-programma. Diezelfde dag gaf de bandleider van *The Voice*, Jeroen Rietbergen, toe dat hij zich ongepast had gedragen en stapte per direct op. Rietbergen was behalve bandleider ook de partner van tv-coryfee Linda de Mol en de zwager van de geestelijk vader van *The Voice*, producent John de Mol.

In de massaal bekeken *BOOS*-uitzending vertelden oud-deelnemers van *The Voice* anoniem hoe ze door mannelijke medewerkers waren lastiggevallen met opmerkingen, appjes en handtastelijkheden. Niet alleen Rietbergen, maar ook zanger Marco Borsato en rapper Ali B werden beschuldigd van ongewenst gedrag. Zij waren beiden als coach bij het programma betrokken geweest.

VERONTWAARDIGING

In de uitzending van *BOOS* reageerde John de Mol op de aantijgingen. Hij zei

slechts één klacht over grensoverschrijdend gedrag te hebben ontvangen. De Mol riep vrouwen op: 'Zorg dat je je mond opentrekt'. Dat leidde tot veel verontwaardiging, omdat hij leek te suggereren dat het probleem bij de slachtoffers lag.

Volgens critici toonden de misstanden bij *The Voice* en de reactie van De Mol aan dat er iets fundamenteel mis was in medialand. De kersverse staatssecretaris voor Cultuur en Media Gunay Uslu (D66) kondigde aan met de mediabedrijven in gesprek te gaan. Borsato en Ali B meden ondertussen de publiciteit en bedrijven verbraken hun banden met de beide BN'ers. Hun wassen beelden verdwenen uit Madame Tussauds en diverse radiostations besloten hun muziek niet langer te draaien. ■

Vrouwen stelen show op online ESNS

Popprijs 2021 uitgereikt aan Haagse band Di-rect

NEDERLAND Geen publiek, geen bierdouche, geen applaus, geen zaal-roer. Opnieuw speelden olopende coronabesmettingen ESNS (Eurosonic Noorderslag) parten. Net als in 2021 kon het muziekfestival niet live plaatsvinden. Maar dat nam niet weg dat er tussen 19 en 22 januari online van diverse memorabele optredens te genieten viel.

de jury 'een symbool van hoop en licht in een onzekere tijd'. Ondertussen hoopte de organisatie dat ESNS in 2023 Groningen weer 'ouderwets' met publiek op stelten kon zetten. ■

Het jaarlijkse festival is een soort muziekbeurs waarop jonge, aanstormende talenten zich presenteren en gevestigde namen zich mogen bevestigen. Wat dit keer bij de Nederlandse deelnemers opviel, was dat vooral jonge, vrouwelijke muzikanten aan de weg timmerden. Zo hadden MEAU (*boven*), met haar hit *Dat heb jij gedaan*, en Froukje, met het coronatrootlied *Ik wil dansen*, al naam gemaakt. Bovendien zong Froukje op ESNS haar *Zonder gezicht* samen met S10, wat jubelende recensies opleverde. Ook Merol, Bente en Karsu trokken positieve aandacht met hun vooraf opgenomen optredens.

KARPERVISSEN

Tussen de acts op ESNS vielen verder nog Prins S. en De Geit, Beachdog, Goldband, Son Mieux en de rappers Nonchalance en Bob uit Zuid op. De laatste had een opmerkelijk thema gekozen om over te rappen: karpervissen. Tijdens het festival kregen de leden van Di-rect (*onder*) de Popprijs 2021 uitgereikt, de onderscheiding voor de 'band of artiest die het afgelopen jaar de belangrijkste bijdrage heeft geleverd aan de Nederlandse popmuziek'. De jury roemde de Haagse rockband omdat 'die zichzelf al meermaals opnieuw heeft uitgevonden en die ook in 2021 een enorm doorzettingsvermogen heeft geëtaled'. Di-rect had met *Soldier on* een onvervalst corona-anthem, volgens

